

Výroční zpráva Archivu Českého rozhlasu o činnosti za rok 2018

Archiv Českého rozhlasu, zařazený v kategorii specializované archivy, je ze zákona povinen zveřejnit výroční zprávu o své činnosti v informačních systémech s možností dálkového přístupu.

Sídlo archivu a kontakty:

Archiv Českého rozhlasu

Římská 13

Praha 2

120 99

tel.: 221 553 303, 221 553 310

e-mail: archivy@rozhlas.cz

Zřizovatel archivu – sídlo a kontakty:

Český rozhlas

Vinohradská 12

Praha 2

120 99

zřízen zákonem č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlase

IČ: 45245053

DIČ: CZ45245053

Akreditace podle zákona č. 499/2004 Sb.: akreditace byla udělena na základě rozhodnutí Odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra ČR ze dne 5. září 2007 (Č.j. AS-440/1-2007).

Výroční zpráva Archivu Českého rozhlasu za rok 2018 (dále jen zpráva) byla vyhotovena na základě odst. (1) a (2) § 62 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zpráva byla rovněž vyhotovena v souladu s metodickým návodem odboru archivní správy Ministerstva vnitra ČR (Č.j. AS-366/1-2005) – metodika zpracování výročních zpráv specializovaných, bezpečnostních a soukromých archivů.

Obsah:

- I. Personální podmínky archivu
- II. Celkové množství uložených archiválií
- III. Výběr, zpracování a využívání archiválií
 - III. 1. Výběr archiválií
 - III. 2. Zpracování archiválií
 - III. 3. Využívání archiválií
- IV. Stav archiválií
- V. Konzervace a restaurování archiválií
- VI. 1. Výzkumné projekty
- VI. 2. Spolupráce s dalšími institucemi

I. Personální podmínky archivu

Archiv Českého rozhlasu (dále jen AČRo) je součástí odboru Archivních a programových fondů (APF). Podle zákona o archivnictví má statut specializovaného archivu a od 5. září 2007 je uznán jako akreditovaný archiv.

Systematizovaný i skutečný stav AČRo na počátku roku 2018 byl 18 zaměstnanců, k 1.1. bylo zrušeno jedno místo odborného redaktora, současně bylo Archivu vráceno 1 místo pracovníka dokumentace. K 30. 9. bylo v rámci tzv. optimalizace zrušeno jedno systemizované místo archiváře, takže od 1.10. má Archiv 17 systemizovaných míst. Ve funkci vedoucí pokračovala Mgr. Eva Ješutová. Funkční zařazení zaměstnanců je následující: 1 vedoucí, 9 archivářů, 1 kurátor sbírky (resystemizace vráceného místa pracovníka dokumentace), 3 zvukoví technici (zvukaři), 1 odborný redaktor, 1 programově provozní pracovník a 1 pracovník administrativy. Z toho 6 zaměstnanců má vysokoškolské vzdělání, 1 vyšší odborné, 8 zaměstnanců úplné středoškolské a 2 základní vzdělání. V r. 2018 Archiv prošel výraznou personální obměnou. K 1.2. přešel jeden ze zaměstnanců na pozici specialisty spisové služby v ČRo, k 31.8. odešli kvůli nedostatečnému finančnímu ohodnocení mimo ČRo další 2 mladí perspektivní vysokoškoláci.

II. Celkové množství uložených archiválií

AČRo vede v základní evidenci Národního archivního dědictví (dále jen NAD) 47 evidenčních listů NAD v primárním členění na zvukové a písemné archiválie.

AČRo pečuje celkem o 4495,02 bm archiválií, z nichž je 2937,32 bm zpracováno a 1557, 70 bm nezpracováno. Z toho je inventarizováno 807, 59 bm. Základní evidence archivních pomůcek AČRo nabízí celkem 49 průběžně aktualizovaných archivních pomůcek.

Zvukové fondy zahrnují fond AF (Archivní fond), fond DF (Dokumentační fond), fond HF (Hudební fond), fond RN (Rozhlasové noviny), fond RF (Radiofórum), Český rozhlas 6 (2002-2011), fond KF (Kořistní fond), fond gramodesek Lyrý Pragensis a 4 sbírky standardních gramodesek (A, B, C a tzv. Preissova sbírka).

Písemné dokumenty představují fond P (rozhlasové přednášky z let 1926-1941), fond H (scénáře rozhlasových her z let 1926-2018), fond D (tzv. deníčky – texty krátkých odvysílaných relací 1941-1992), fond PZ (texty politického zpravodajství 1945-1999), fond PL (tzv. vysílací plachty 1945-2018), fond BBC – Londýn (texty válečného vysílání čs. programu na vlnách BBC z let 1940-1945), fond Bojovníků rozhlasu (1945-1947), správní materiály (historické fondy HM a SM z let 1923-1958), fond Krátkovlnného vysílání (1936-1945), fond Děti a mládež (1930-1961), fond Studijního oddělení (1950-1993), fond Výzkumného oddělení (1960-1975), fond Vedení Československého a Českého rozhlasu (1961-2006), fond osobních spisů zaměstnanců rozhlasu (1923-2017), 7 pozůstalostních sbírek významných rozhlasových pracovníků (Josef Kolář, Josef Branžovský, Dalibor Chalupa, Zdeněk Mančal, Miloslav Disman, František Kocourek, Jiří Hraše), rukopisy partitur, libreta, fond starých tisků a opisů hudebnin, fotobírka, fond Symfonického orchestru Č(s)Ro (1930-2016), Festivaly a soutěže (1960-2011), Rada Českého rozhlasu (1992-2004) a sbírka Plakáty, banery, diplomy (1928-2018).

III. Výběr, zpracování a využívání archiválií

III. 1. Výběr archiválií

Celkový přírůstek Archivu činil 44,9 bm, z toho písemnosti 33,2 bm, zvukové dokumenty 11,7 bm. Převzato a zpracováno bylo 454 textů ke hrám. Pro projekt Fotografie 1968 pořídil Archiv skeny 802 zaslaných fotografií, další stovky snímků postahoval z došlých emailů. Ke všem fotografiím byla pořízena detailní evidence. Od prosince se Archiv zapojil do projektu Ježíškova vnoučata. Na sociálních sítích vyhledával všechny příspěvky k projektu a připravoval podklady pro weby jeziskovavnoucata.cz a rozhlas.cz. V rámci facebooku Ježíškových vnoučat bylo vytvořeno 250 datových balíčků a uloženo více než 600 fotografií.

III. 2. Zpracování archiválií

Činnost Archivu v r. 2018 předurčovala do značné míry řada významných výročí a rozhlasových projektů. Enormní zatížení pro Archiv znamenalo spuštění projektu můjRozhlas, jehož cílem je i zpřístupnění značného množství archivních záznamů prostřednictvím webu. Katalogizaci jednodušších záznamů sice prováděli brigádníci, ale bylo nutné jim práci připravovat, organizovat, a následně kontrolovat, což plně vytížilo 4 zaměstnance Archivu. Vzhledem ke snížení počtu pracovních míst a dlouhodobé pracovní neschopnosti dvou pracovníků bylo nutné redukovat především archivní činnosti, odborná péče o veškerý archivní materiál a zpřístupňování (inventarizace a katalogizace) fondů a sbírek byly prováděny v omezené míře. Nadále ale Archiv poskytoval všestrannou podporu programové tvorbě, dodával dokumenty pro tvorbu pořadů, vysílání, multimediální webové stránky, Radiotéku i Radioservis.

Počátkem roku byla realizována další fáze nové metody archivace na filmový pás PIQL, bylo uloženo více než 1 TB nejcennějších zvukových záznamů. Zpracování archiválií podle nových základních pravidel v software ELZA bylo z kapacitních důvodů zatím odloženo. V prvním pololetí se uskutečnily inspekční cesty do všech regionálních studií, na jejich základě byla zpracována analýza stavu regionálních fonoték a archivních registratur a návrh dalšího postupu.

Do databáze informačního systému ČRo AIS přibylo 13 492 nových vět, editováno a opraveno bylo 1 135 vět a do tzv. balíčků bylo propojeno 6 962 pořadů. Veškeré z katalogizované dokumenty byly zkontrolovány poslechem, případné technické závady a nepřesnosti a chyby v popisu odvysílaných archivních záznamů byly průběžně odstraňovány. Korektní popisy odvysílaných archivních záznamů zajišťoval Archiv pro všechny stanice ČRo, včetně regionálních. Nejnáročnější fází katalogizace je dohledávání chybějících údajů ze všech dostupných zdrojů, aby záznam splňoval současná kritéria. Změny byly zaneseny do db AIS i dalších evidenčních podkladů. Do inventárního soupisu gramodesek bylo zapsáno 674 položek Lyry Pragensis a 3 250 duplikátů. Do soupisu komerčních nosičů přibylo 78 položek. Ze systému Newton bylo načteno do databáze 8 235 článků.

Referát písemných dokumentů:

Pokračovala redislokace písemných fondů, třídění a pořádání materiálů, byla zahájena detailní inventarizace fondu přednášek z vysílání BBC 1940-1945. V prosinci začalo systematické zpracování (digitalizace) fotosbírek, v první fázi především negativů na skle, které obsahují mnoho cenných historických záznamů.

Pokračovala externí digitalizace programového věstníku z let 1969 - 1993 (dnešní Týdeník Rozhlas). Do manipulačního seznamu cenné historické sbírky plakátů bylo zaneseno dalších 65 evidenčních jednotek. Ke skartaci bylo vybráno 16 bm duplicitních a bezvýznamných písemností. V rámci revize fondu osobních spisů a plánované skartace nevýznamných spisů bylo zkontrolováno a do seznamu bylo zaznamenáno 3 244 údajů k bývalým zaměstnancům. V souvislosti s přípravou centrálního slovesného katalogu pokračovala digitalizace zapůjčených křestních listů bývalých redakcí k neevidovaným pořadům umělecké slovesnosti. Celkem bylo naskenováno a do Digitálního archivu uloženo dalších 6 955 souborů písemných dokumentů a 983 stran historických dokumentů.

Referát zvukových dokumentů

Do Archivu přibylo celkem 784 pevných nosičů. Zvukaři zpracovali dokumenty o celkové stopáži 368 765 minut. Digitalizováno a uloženo bylo 11 621 zvukových dokumentů, naimportováno 109 160 zpravodajských příspěvků ČRo Radiožurnál. Zdigitalizováno bylo 1 506 gramodesek z historické sbírky. Pokračoval import pořadů ČRo Plus, uloženo bylo 2 140 dokumentů a vypáleno 409 CD. Od března zajišťoval Archiv na základě dohody s Národním archivem přepisy záznamů z procesů 50. let. Kromě procesu s R. Slánským obsahovaly pásy i procesy se Zelenou internacionálou, kulaky, Oatisem, padělateli potravinových lístků atd. Digitalizováno bylo 408 pásů (7 730 minut), ke všem procesům byly dohledány veškeré dostupné informace. V omezené míře pokračoval přepis zvukových fólií (želatinové, kovové, povlakové a decelith); pro ČRo Brno bylo přepsáno 40 fólií o průměru 40 cm. Mezi historickými nosiči uloženými v Archivu byly učiněny dva významné objevy, a to projev T. G. Masaryka z r. 1931 a především torzo přednášky Karla Čapka Pravda vítězí z dubna r. 1938. Jedná se o druhý dochovaný záznam hlasu K. Čapka (prvním je vánoční poselství R. Thákurovi).

III. 3. Využívání archiválií:

Služeb badatelny využilo 137 mimorozhlasových badatelů (241 návštěv) a 318 zaměstnanců rozhlasu. Připraveno bylo přes 1 200 rešerší a uskutečnilo se 19 exkurzí pro nejrozličnější věkové a profesní skupiny, spojených s výkladem o historii rozhlasu a poslání a činnosti Archivu. Ve spolupráci s oddělením marketingu připravil Archiv k 95. výročí zahájení pravidelného vysílání rozhlasu v českých zemích ve veřejně přístupných prostorách Galerie Vinohradská výstavu věnovanou historii techniky. Vyřízeno bylo 18 zakázek pro licence a 13 zakázek pro studenty. Pro programové a provozní účely bylo prostřednictvím zvukařů poskytnuto 5 883 zvukových dokumentů, dalších 532 poskytli ostatní zaměstnanci. Z písemných fondů bylo zapůjčeno 593 programových textů, 649 fotografií a 212 ks osobních spisů. Z dalších 11 osobních spisů byly poskytnuty informace.

V souvislosti s osmičkovými výročími a objevením zvukových záznamů z procesu s R. Slánským, jejichž digitalizaci prováděl AČRo, výrazně stoupl počet mediálních výstupů zaměstnanců Archivu pro tuzemsko i zahraničí. Naopak se omezila vlastní internetová prezentace a aktivity na sociálních sítích. Archiv přispíval do projektu Před 100 lety, na staniční weby, zpravodajský web a web SRT. Pro Wikipedii byla poskytnuta data pro pořad Meteor. V prvním pololetí Archiv na Intranetu pravidelně publikoval měsíční nabídku zvukových dokumentů k aktuálním výročím a připravoval zvukové, písemné a obrazové rešerše pro celorozhlasové projekty (např. únor 1948, srpen 1968, Před 100 lety, můj Rozhlas) i jednotlivé tvůrčí pracovníky. Zpracoval téměř 500 stran doslovného přepisu vysílání tzv. Štafety ze srpnových dní r. 1968, který se stal výchozím zdrojem pro projekt zpravodajství Minutu po minutě.

Archiv připravil k vydání publikaci 99 osobností rozhlasového zpravodajství a publicistiky, obsahující medailonky např. J. Petránka, J. Dienstbiera, V. Šťovíčkové i čerstvého nositele nejvyššího státního vyznamenání K. Lánského. Revue Svět rozhlasu vyšla z časových důvodů jako dvojčíslo až koncem r. 2018, protože redakční tým byl totožný s tím, který pracoval na publikaci o zpravodajích. Pro Týdeník Rozhlas dodali zaměstnanci Archivu 2, pro časopis Memo 3 články, pro rozhlasový magazín Erko připravili 2 příspěvky, pravidelně přispívali do vysílání Dvojky, Vltavy a Rádía Junior. Pro Rádio Junior připravili několik drobných vstupů, pro Dvojku pravidelný týdenní pořad Úsměvy z archivu a pro Vltavu tři pořady Repete. I v r. 2018 se Archiv podílel na přípravě šesti tematických vysílání streamového Rádía Retro (Osmičkové, Dálky a knížky, 1968, Mnichov 1938, Meteor, Volá první republika). Spolupracoval na aktualizaci Příběhu rozhlasu, aktivitách Kreativního hubu, organizaci akcí SRT, konference IFC, Sibiriádě, setkání účastníků projektu Děti pro Evropu a mnoha dalších.

V únoru se T. Bělohávek zúčastnil semináře Radio Archive Workshop v Ženevě, v červnu přednesl příspěvek „Czechoslovak Radio in August 1968“ na mezinárodní konferenci „The Prague Spring 50 Years After“, pořádané Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR.

IV. Stav archiválií

Celkové množství archivních souborů, které má AČRo ve své základní evidenci NAD, je klasifikováno jako nepoškozené.

V. Konzervace a restaurování archiválií

AČRo neprovozuje konzervátorskou dílnu.

VI. 1. Výzkumné projekty

AČRo se v r. 2018 neúčastnil žádného výzkumného projektu.

VI. 2. Spolupráce s dalšími institucemi

Pokračovala spolupráce především s Národním archivem, Českou televizí, Národním muzeem, Českou sekcí UNESCO, Syndikátem novinářů, vysokými školami (UK, JAMU, DAMU, ÚPOL) a dalšími kulturními a vzdělávacími institucemi.